

תכנית לימודים - רפואת ילדים

מעודכן לספטמבר 2021 (תשפ"ב)

פרופ' מרתה דירנפלד

מרכז רפואי כרמל, הפקולטה לרפואה ע"ש רות וברוך רפפורט, הטכניון, חיפה
יו"ר ועדת הקוריקולום מטעם פורום דיקני הפקולטות לרפואה בישראל

ד"ר רחלי נוה - יעוץ פדגוגי

המחלקה להוראה וחינוך רפואי

הפקולטה לרפואה ע"ש רות וברוך רפפורט, הטכניון, חיפה

השתתפו בעריכה חברי סגל מהחוג לרפואת ילדים בחמישה בתי הספר לרפואה

- ד"ר סעיד אבוזיד, אוניברסיטת בר-אילן
- פרופ' יצחק סרוגו, טכניון
- דר' עמית נחום, אוניברסיטת בן-גוריון
- ד"ר ישעיהו קלטר, אוניברסיטת תל-אביב
- פרופ' דוד צנגן, אוניברסיטה עברית
- ד"ר עדי קליין, טכניון – יו"ר ועדת הבחינה הארצית ברפואת ילדים
- בנוסף, רופאי ילדים נוספים מכל בתי הספר עזרו בכתיבה ועריכה.

ספרי הלימוד

על פי ועדת הסילבוס, חומר הלימוד שעליו מבוססות שאלות המבחן נבחר מ-2 מקורות:

- ספר Nelson, 21 th edition.
- הנחיות קליניות נבחרות מהנחיות קליניות של איגוד רופאי הילדים. (הנושאים מההנחיות הקליניות מחליפים את הנושאים בספר לצורך למידה).

התוכנית מבוססת על התוכנית שהוכנה ע"י החוג לרפואת ילדים בפקולטה לרפואה ע"ש עזריאלי בר-אילן ועברה הערכה ואישור של נציגי כל בתי הספר הנוספים.

תוכן העניינים

Contents

1.....	ספרי הלימוד	
3.....	מטרות העל	
4.....	גדילה והתפתחות של התינוק והילד הבריא	1.
4.....	שינויים בהתפתחות	2.
4.....	פגות וגיל היילוד	3.
5.....	רפואת מתבגרים	4.
5.....	התעללות בילדים והזנחה	5.
5.....	רפואה דחופה	6.
6.....	גנטיקה	7.
6.....	מחלות מטבוליות	8.
7.....	אימונולוגיה ואלרגיה	9.
7.....	ראומטולוגיה	10.
7.....	אורתופדיה	11.
7.....	מחלות זיהומיות	12.
8.....	מערכת העיכול	13.
8.....	מערכת הנשימה	14.
9.....	המערכת הקרדיו-וסקולרית	15.
9.....	מערכת הדם	16.
10.....	נפרולוגיה	17.
10.....	אנדוקרינולוגיה	18.
11.....	מערכת העצבים	19.
11.....	עיניים	20.

11.....	אוזניים.....	21.
11.....	עור.....	22.
12.....	הנחיות קליניות.....	23.

מטרות העל

הכרה של הפיזיולוגיה והפתופיזיולוגיה בילדים כוללת האבחון ההערכה והטיפול במחלות השכיחות בתחומים השונים ברפואת ילדים.
בסיום הסבב ברפואת ילדים הסטודנט:

- יאבחן ויפרט מיהו הילד הבריא ומהי התפתחות נורמלית
- יאבחן מצבי מחלה שכיחים ברפואת ילדים בקבוצות הגיל השונות על ידי איסוף נתונים מהילד וממשפחתו (אנמנזה, בדיקה גופנית, ממצאי מעבדה ועוד)
- יפרש תוצאות מעבדה וצילומי בית חזה - ממצאים תקינים ולא תקינים באופן משמעותי, ממצאים שכיחים וממצאים פתולוגיים משמעותיים של בדיקות מעבדה וצילומי בית חזה
- יבחר תכנית טיפול עבור ילד חולה, המבוססת על הנתונים שנאספו לגביו כך שתתאים לאבחנה הקלינית הסבירה ביותר, ויסביר את החשיבה הקלינית שהובילה לבחירה זו כולל הסיכויים ואת הסיכונים של תכנית הטיפול שנבחרה, כמו גם את שלבי החשיבה הקלינית שהובילו לבחירה זו

הסטודנט יישלב לקיחת האנמנזה עם כישורי תקשורת בינאישית טובה וניהול הריאיון הרפואי:

- יברך את המטופל ויציג את עצמו בצורה מכובדת
- יביע כבוד ועניין במטופל ויסביר את תכלית המפגש
- יקשיב בתשומת לב לנאמר וישתמש בשאלות ובסיכומי הבהרה
- ישאל לגבי תפישת החולה והוריו בנוגע למחלתו ומה שארע לו, יברר את חששותיו ומה הבין עד כה, יזהה את חששות הורי המטופל.
- יביע אמפתיה, עידוד ותמיכה בחולה ומשפחתו
- יסביר לחולה ומשפחתו בצורה מתאימה מה ידוע עד כה לגבי מצבו ומה מתוכנן להמשך
- יתמודד נכונה עם סיטואציות מורכבות של כעס ורגשות עזים
- ישים לב לשונות בין תרבותית וכבד אותה
- יהיה מודע לרגשות ולמחשבות העולות בו ביחס למטופלים - יהיה ער לסטראוטיפים, לדעות קדומות ולשיפוטיות כלפי עמיתים, רופאים וחולים.

הסטודנט ינהל את הריאיון הרפואי באופן מאורגן, ויבצע בדיקה פיסיקלית לילד בכל גיל.

נושאי לימוד

1. גדילה והתפתחות של התינוק והילד הבריא

- (a) גדילה – עקומות גדילה, מדדים תקינים לפי גיל, קצב גדילה תקין ופתולוגי לפי גיל. יאבחן את הסיבות השכיחות לחוסר שגשוג בקבוצות הגיל השונות, יפתח יכולת איסוף היסטוריה מיילדותית מפורטת, היסטוריה של בעיות במערכת העיכול, זיהומים, בעיות באכילה, דפוסי שינה, סיפור משפחתי, הרכב המשפחה ונישואי קרובים.
- (b) התפתחות - מוטורית, שפתית וקוגניטיבית לפי גיל. איסוף נתונים לגבי אבני דרך בהתפתחות תקינה בתחומים השונים בשנה הראשונה לחיים ויזהה עיכוב בהתפתחות בשלבים השונים.
- (c) הילד הבוכה והכאב הקוליקי, הכרת מצבים פיזיולוגיים אלו והאבחנה המבדלת שלהם.
- (d) תזונה וחסרים תזונתיים כולל:
- האכלת התינוק/ת הבריאה, האכלת הילד/ה והמתבגר/ת. מהם עקרונות הנקה ויתרוניתה. יכיר את הפרמולות השונות – תמ"ל על בסיס חלבון פרה, תמ"ל על בסיס סויה, פרמולות מפורקות לחלבונים או חומצות אמינו. הסטודנט יכיר את ההתוויות לכל פרמולה
  - ויטמינים- הסטודנט יכיר מצבי חולי שונים הקשורים לחסרים תזונתיים כמו חסר ועודף ויטמין D ורככת חסר ויטמין B12. הקליניקה של המצבים הנ"ל, דרכי אבחון וטיפול במצבים השונים.
  - מאזן נוזלים ואלקטרוליטים – נתון, אשלגן. הסטודנט יכיר את ההפרעות האלקטרוליטריות השונות במאזן נתון ואשלגן ילמד את האטיולוגיות, פתופיזיולוגיה, קליניקה אבחנה וטיפול במצבים השונים, יכיר את סוגי הדיהדרציה לפי החומרה ולפי סוג ודרכי האבחון והטיפול.
  - מאזן הפיזיולוגי של חומצה- בסיס וההפרעות במאזן זה כולל חמצת מטבולית, חמצת נשימתית, בססת מטבולית ובססת נשימתית, יכיר את האטיולוגיות, פתופיזיולוגיה, קליניקה אבחנה וטיפול במצבים השונים.
- (e) חיסונים של גיל הילדות (ראה הנחיות קליניות).

2. שינויים בהתפתחות

- (a) Tantrums and Breath-Holding Spells – להכיר מצבים אלו וכיצד מאובחנים.
- (b) הפרעת קשב וריכוז והיפראקטיביות – אבחנה וטיפול. הסטודנט ימנה את הקריטריונים העיקריים לאבחון הפרעת קשב וריכוז, עם ובלי היפראקטיביות, ומצבים נלווים כמו הפרעות למידה, הפרעות בשפה ובעיות התנהגות. הסטודנט יתאר את הטיפולים השונים בהפרעת קשב וריכוז.
- (c) פיגור בהתפתחות
- (d) ספקטרום האוטיזם – הגדרה, אבחנה, התנהגות אופיינית, אבחנה מבדלת, סקר, הערכה ובדיקות, טיפול כללי.

3. פגות וגיל היילוד

- (a) היילוד הבשל: מדדי גדילה תוך-רחמית (AGA, LGA, ו-SGA) והקשר לעיכוב בגדילה (התוך רחמית), הערכת מצב היילוד, בדיקת היילוד, הטיפול הראשוני ביילוד לאחר הלידה ובעיות שכיחות (למשל היפוגליקמיה וקבוצות סיכון).
- (b) המעבר מחיים תוך רחמיים לחוץ רחמיים (TRANSITIONING), עקרונות באישוש (החייאת) היילוד, תחלואה נשימתית ביילוד הבשל: מצוקה נשימתית חולפת של היילוד TTN (איחור בספיגת נוזלי הריאות) ו-MAS (שאיפת מקונויום).
- (c) הגישה ליילוד הכחול, יתר ל"ד ריאתי של היילוד (PPHN או PFC) והתייחסות לגישה למומי לב ביילוד.

- (d) צהבת היילוד.
- (e) תשניק היילוד.
- (f) הגישה לזיהומים ביילוד ובפג, כולל זיהומים מולדים (TORCHES).
- (g) פגות וסיבוכיה –

- IVH- intracranial intraventricular hemorrhage
- RDS- respiratory distress syndrome
- BPD- Bronchopulmonary Dysplasia
- NEC-Necrotizing enterocolitis

- (h) עקרונות בתזונת יילודים ופגים, חלב אם והנקה.
- (i) הגישה לחסימת מעיים ביילוד, כולל מקוניום איליאוס (לעומת מקוניום PLUG), אטרזיות וכו'.
- (j) בעיות המטולוגיות שכיחות ביילודים ופגים: בעיקר אנמיה, פוליציטמיה, תרומבוציטופניה ויטמין K ובעיות קרישה בעטיו.
- (k) בעיות מטבוליות: היפוגליקמיה.

4. רפואת מתבגרים

- (a) דגש על אנמנזה, HEADSS, בדיקה גופנית והערכה כללית
- (b) הפרעות אכילה: אנורקסיה נורוזה, בולמיה נורוזה, אבחנה, הבדלים בין שתי האבחנות, בדיקה גופנית, אנדקציות לאשפוז.
- (c) שימוש בחומרים (גישה כללית), אלכוהול, סמים
- (d) מחזור תקין/פתולוגי כולל אמנוריה ראשונית ומשנית ובירור נדרש כולל אבחנה מבדלת ו-PCOS אבחנה, בירור וטיפול.
- (e) משקל עודף והשמנה- אפידמיולוגיה, הגדרת BMI, אטיולוגיות, קומורבידיות, הערכת הילד עם עודף משקל, התערבות ושיטות מניעה.

5. התעללות בילדים והזנחה

- (a) סוגים שונים של פגיעה בקטין (התעללות גופנית, רגשית, מינית, הזנחה ועוד).
- (b) דפוסי התנהגות של קטין ו/או משפחתו אשר עשויים להעלות אצל הרופא חשד להתעללות.
- (c) סימני זיהוי בבדיקה גופנית שמחשידים לקיום התעללות.
- (d) הגישה לבירור בקרב ילד שקיים אצלו חשד להתעללות: בדיקות דם, שתן, דימות, פונדוס.
- (e) חשיבות הרישום והתיעוד במקרים חשודים להתעללות או להזנחה.

6. רפואה דחופה

Pediatric resuscitation

- (a) מצבי חירום נשימתיים:
  - חסימת דרכי נשימה עליונות
  - מחלת דרכי נשימה תחתונות
  - שאיפת גוף זר
  - אי ספיקה נשימתית
- (b) מצבי חירום אנדוקריניים/מטבוליים:
  - הפרעות במאזן נוזלים/אלקטרוליטים
  - היפוגליקמיה/היפרגליקמיה/DKA
  - היפרקלמיה/היפוקלמיה
  - היפוקלמיה/היפרקלמיה

- איספיקה אדרינלית
- (c) מצבי חירום נוירולוגיים :
  - פרכוסים/פרכוסי חום
  - חוסר הכרה
- (d) מצבי חירום קרדיוסקולריים :
  - הפרעות קצב VF VT SVT
  - מיוקרדיטיס/פריקרדיטיס
  - אי ספיקת לב
  - החמרה אקוטית באי ספיקת לב, בילדים עם מומי לב מולדים
  - התעלפות
  - דהדרציה בילדים-דרגותיה קשה, בינונית וקלה וכן חלוקה לדיהדרציה היפונתרמית ודיהדרציה היפרנתרמית. מתן נוזלים תחזוקתיים והחזרי נוזלים
- (e) מצבי חירום זיהומיים :
  - אלח דם (sepsis) או הלם זיהומי (septic shock)
  - דלקת קרום המוח/אנצפליטיס
- (f) מצבי חירום טוקסיקולוגיים (הרעלות)
  - הסטודנט יכיר מצבי חירום כירורגים
- (g)
  - התפשלות
  - בקע כלוא
  - אפנדיציטיס
  - חסימת מעיים , volvulus
  - תסביב אשך/שחלה
- (h) מצבי חירום :
  - טביעה
  - חבלת ראש
  - הכשות ונשיכות

7. גנטיקה

- (a) תסמונת דאון טריזומיה 21- גנטיקה, התייצגות ומאפיינים, קומורבידיות. יכיר את המומים המלווים תסמונת זו -לבבים, עצביים, מוסקולוסקלטלים אנדוקרינים, המטולוגים וגסטרואנטסטנלים. הסטודנט ידע לבנות תוכנית מעקב רפואית הולמת לילד עם תסמונת דאון .
- (b) תסמונת טרנר - גנטיקה, התייצגות ומאפיינים, קומורבידיות.
- (c) תסמונת קליינפלט-ר- גנטיקה, התייצגות ומאפיינים, קומורבידיות.
- (d) תסמונת פרדר ווילי- גנטיקה, התייצגות ומאפיינים, קומורבידיות.

8. מחלות מטבוליות

- (a) הגישה למחלות מטבוליות- חלוקה גסה לקבוצות השונות. קליניקה, בדיקה גופנית אופיינית, בירור מעבדתי ראשוני, חמצת מטבולית והיפראמונמיה- מה כולל וכיצד מאבחן למחלות השונות . טיפול וייצוב בשלב החריף והכרוני במקרים השכיחים של מחלות מטבוליות.
- (b) סקר יילודים במדינת ישראל- יש לדעת איזה מחלות נבדקות.

(c) היפוגליקמיה - אתיולוגיות ואבחנה מבדלת על פי הגילאים השונים (הבנת העיקרון של דגימה קריטית ומה יש לקחת לבירור והטיפול בשלב החריף).

9. אימונולוגיה ואלרגיה

- (a) הערכה של חסר חיסוני – מתי יש לחשוד, התייצגות כללית של מחלות שכיחות, בירור ראשוני שיש לבצע.
- (b) סוגים של חסר חיסוני, הגדרת הפרעות במערכות השונות של מערכת החיסון, תאי T, תאי B, הפרעות בנויטרופילים, פגיעה במשלים. בדגש על- Primary defects of antibody production Severe combined immunodeficiency
- (c) הכרת הזיהומים האופייניים לחולים בקבוצות החסרים החיסוניים השונים.
- (d) ברור ראשוני לחסר חיסוני ואילו בדיקות עזר נדרשות לכל אחת מההפרעות השכיחות.
- (e) חסר/תפקוד לקוי של טחול
- (f) אורטיקריה ואנפלקסיס – אבחנה, בדיקה גופנית, בירור, טיפול ומניעה.
- (g) אסתמה – אבחנה של התקף חריף, אבחון מחלת אסתמה על פי גילאים וחומרה, בדיקה גופנית, מעבדה ובדיקות עזר, עקרונות הטיפול המונע והטיפול חריף, טיפול בסטטוס אסטמטיקוס.
- (h) אטופיק דרמטיטיס – אבחנה, בדיקה גופנית אופיינית לפי גיל, בירור, עקרונות הטיפול.

10. ראומטולוגיה

- (a) הערכה של מחלה ראומטולוגית בילדים
- (b) מחלות מפרקים חד מפרקיות
- (c) מחלות מפרקים רב מפרקיות
- (d) דלקת מפרקים אדיופטית של גיל הילדות - Juvenile Idiopathic Arthritis.
- (e) קדחת ים תיכונית משפחתית - Familial Mediterranean Fever.
- (f) Multisystem inflammatory syndrome in children with Covid19.
- (g) זאבת אדמנתית מערכתית – Systemic Lupus Erythematosus.
- (h) ארגמנת על שם שונליין-הנך - Henoch Schonlein Purpura .

11. אורתופדיה

- (a) צליעה- בדגש על אנמנזה, בדיקת גופנית, אבחנה מבדלת ע"פ גיל, בירור וטיפול
- (b) זיוהמים במערכת הגרמית – Osteomyelitis, septic arthritis (הנחיות קליניות)
- (c) כאבי גדילה בילדים ומאפייניהם
- (d) מחלות פרק ירך מולד או נרכש – כולל Slipped Capital Femoral Epiphysis, Transient Synovitis, Perthes Disease, Developmental dysplasia of the hip בילדים קטנים.

12. מחלות זיהומיות

- (a) חום ביילוד, חום עד גיל 3 חודשים (לקרוא ביחד עם הנחיה קלינית – ראה הנחיות קליניות).
- (b) חום ללא מקור ברור - Fever of unknown origin – FUO
- (c) תדריך חיסונים עדכני - ראה הנחיות קליניות.
- (d) דלקת ראות – אבחנה, בדיקה גופנית, גורמים שכיחים לפי גיל, טיפול לפי גיל, אנדקציות לאשפוז.
- (e) דלקת בדרכי שתן – אתיולוגיות שכיחות לפי גיל, גורמי סיכון, בירור וטיפול.
- (f) תסמונת הלם רעלי - Toxic shock syndrome.
- (g) קדחת שיגרונית - Rheumatic Fever.
- (h) קדחת "שנית" – Scarlet Fever.
- (i) זיהומי חיידק Haemophilus influenzae b
- (j) מחלות זיהומיות הנגרמות מחיידק המנינגוקוק
- (k) שעלת
- (l) מחלת שריטת החתול - Cat scratch disease.
- (m) מחלות זיהומיות הנגרמות מחיידק הברוצלה

- (n) מחלות זיהומיות הנגרמות מרקציות ו Q FEVER
- (o) חצבת.
- (p) מחלות זיהומיות הנגרמות מוירוס הרפס
- (q) מחלות זיהומיות הנגרמות מאנטרו-וירוס
- (r) לימפאדניטיס – גורמים לפי שכיחות, בירור וטיפול.
- (s) זיהומי מערכת העצבים מנגיטיס ואנצפליטיס – קליניקה, גורמים, אבחנה מבדלת, בירור, אנדקציות וקונטרא-אנדקציות לניקור מותני, הדמיה, טיפול אמפירי וטיפול מכוון.

13. מערכת העיכול

- (a) תסמינים וסימנים עיקריים של בעיות במערכת העיכול.
- (b) מומים מולדים במערכת העיכול.
- (c) רפלקס קיבתי וושטי - gastroesophageal reflux ו- Gastroesophageal reflux disease (GERD).
- (d) איזופגיטיס איזונפילית – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול.
- (e) הגישה לכאב בטן.
- (f) שלשולים אקוטיים וכרוניים – אבחנה מבדלת.
- (g) בחילות והקאות – אבחנה מבדלת.
- (h) עצירות, אנקורפורזיס – אבחנה מבדלת בדגש על הבדל בין Functional ל Hirschsprung disease, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול.
- (i) דימום ממערכת עיכול עליונה, Mallory Weiss ותחתונה כגון Meckel או פוליפים – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול ראשוני ודפנטיבי.
- (j) בעיות ספיגה – מולדות ונרכשות, בירור ראשוני, טיפול.
- (k) צליאק – התייצגות, בדיקה גופנית, ממצאים חריגים, אבחנה מעבדתית והדמייתית, קומורבידיות, טיפול ומעקב, סיבוכים, אנדקציות לסקר.
- (l) מחלות מעי דלקתיות - UC – Inflammatory Bowel Diseases ו- Crohn's – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, סיבוכים מקומיים וססטמיים, טיפול ומעקב.
- (m) היצרות שוער הקיבה – Pyloric Stenosis.
- (n) הערכת הילד עם מחלות כבד, דרכי מרה ולבלב – כולילטיאזיס וכוליסטזיס, היפטיטיס זיהומית A ו B, מחלת וילסון, אי ספיקת כבד חריפה.
- (o) אפנדציטיס – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול.
- (p) התפשלות מעי - זיהוי תסמינים, ממצאים בבדיקה הגופנית, בדיקות עזר, אבחנה וטיפול.
- (q) פנקריאטיטיס – אטיולוגיות שכיחות, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול.

14. מערכת הנשימה

- (a) קשיי נשימה/מצוקה נשימתית – הכרת קצב הנשימה בגילאים השונים. קליניקה, אבחנה מבדלת, בדיקה גופנית, בירור, טיפול.
- (b) סינוסיטיס – קליניקה, אטיולוגיות שכיחות, בירור, אנדקציות לטיפול, טיפול.
- (c) פרנגיטיס – (ראה הנחיה קלינית).
- (d) זיהומים עמוקים בצוואר - Retropharyngeal abscess, Parapharyngeal abscess ו- Peritonsillar abscess – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור וטיפול.
- (e) מוות בעריסה / אירוע מסכן חיים BRUE - Brief Resolved Unexplained Events in Infants
- (f) שיעול – כולל סטרידור ושיעול נבחני אבחנה מבדלת.
- (g) סטרידור מולד אבחנה מבדלת כולל לרינגו/טרכיומלציה.
- (h) ברונכיוליטיס – קליניקה, גיל התייצגות, ממצאים בבדיקה גופנית, בירור, טיפול.
- (i) פנאומוניה.
- (j) ליפת כיסתית - Cystic Fibrosis – גנטיקה, פטופיזיולוגיה, התייצגות, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, קרטריונים לאבחנה, סקר, טיפול, סיבוכים.
- (k) Primary Ciliary Dyskinesia – התייצגות, אבחנה מבדלת, בדיקה גופנית, אבחנה, סיבוכים.
- (l) כיחלון / היפוקסמיה / היפוקסיה - אבחנה מבדלת, הגישה לילד הכחול.

15. המערכת הקרדיו-וסקולרית

- (a) הערכה של הילד עם מחלת לב מולדת ואבחנה מבדלת של כיחלון.
(b) מומי לב מולדים (כחלוניים ולא כחלוניים)
- פגם במחיצה הבין עלייתית Atrial Septal Defect.
  - פגם במחיצה הבין חדרית Ventricular Septal Defect.
  - צינור עורקני פתוח Patent Ductus Arteriosus.
  - coarctation של האורטה.
  - טטרלוגיה ע"ש פלוט Tetralogy of Fallot.
  - היפוך יציאת העורקים בגדולים של הלב Transposition of Great Arteries.
- (c) מחלות לב נרכשות
- אנדוקרדיטיס – גורמי סיכון, קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, קרטריונים לאבחנה, טיפול וטיפול מניעתי.
  - מחלת לב ראומטית - קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, קרטריונים לאבחנה, טיפול וטיפול מניעתי.
  - מיוקרדיטיס - קליניקה, אטיולוגיה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול, מעקב.
  - פריקרדיטיס - קליניקה, אטיולוגיה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול, חריף, טיפול מניעתי, מעקב.
  - קוואסקי (מחלות ראומטיות)
- (d) כאבים בחזה – אבחנה מבדלת, קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי.
(e) אקג תקין בילדים (לפי גיל).
(f) הפרעות קצב שכיחות SVT, VT, VF - אבחנה וטיפול.
(g) אי ספיקת לב – קליניקה, בדיקה גופנית, אבחנה מבדלת, בירור מעבדתי והדמייתי, עקרונות הטיפול.
(h) יתר לחץ דם – לקרוא ביחד עם פרק יל"ד מנפרולוגיה – לדעת אבחנה מבדלת, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, עקרונות הטיפול.

16. מערכת הדם

- א. המטולוגיה
- (a) אנמיה בילדים
- אנמיה פזיולוגית של גיל הינקות.
  - אנמיה מחסר ברזל – בדיקה גופנית, ממצאים מעבדתיים, אבחנה מבדלת, בירור וטיפול.
  - אנמיה מיקרוציטית מאקרוציטית ונורמוציטית אבחנה וטיפול
  - אנמיה הימולטית – קומבס חיובי וקומבס שלילי.
  - הימוגלובינופתיות – טלסמיה אלפא, טלסמיה ביטא, אנמיה חרמשית- התייצגות, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי, סיבוכים, טיפול בהתקף החריף וטיפול כרוני, טיפול בסיבוכים.
  - חסר G6PD - Glucose-6-phosphate dehydrogenase.
  - ציטופניה ופאנציטופניה.
- (b) הפרעות דמם
- המופיליה A ו B

- חסר ויטמין K
  - קרישה תוך כלית ממושטת DIC – Disseminated intravascular coagulation
  - (c) Immune thrombocytopenic purpura – ITP - קליניקה, אטיולוגיה, בירור, אבחנה מבדלת, טיפול.
  - (d) הגדלת טחול, חבלת טחול, כריתת טחול.
- ב. אונקולוגיה

- (a) לימפאדנופתיה – אבחנה מבדלת, בירור.
- (b) לוקימיה – ALL – התייצגות, גיל אופייני, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי, אבחנה, גורמי פרוגנוזה טובה/גרועה, עקרונות הטיפול.
- (c) לימפומה (הודג'קין ולא הודג'קין) - התייצגות, גיל אופייני, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי, אבחנה, גורמי פרוגנוזה טובה/גרועה, עקרונות הטיפול.
- (d) נירובלסטומה - התייצגות, גיל אופייני, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, אבחנה, פרוגנוזה, טיפול.
- (e) גידול עייש ווילמס - התייצגות, גיל אופייני, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, אבחנה, פרוגנוזה, טיפול.
- (f) Hemophagocytic Lymphohistiocytosis – כמחלה ראשונית או כמחלה משנית למצבים שונים.
- (g) גידולי מח – אסטרוציטומה, מדלובלסטומה.
- (h) גידולי עצם Osteosarcoma Ewing
- (i) גידולי עיניים Retinoblastoma

17. נפרולוגיה

- (a) מומי כליה מולדים – כליה דספלסטית, הרחבת אגן כליה ומחלות כליות פוליציסטיות.
- (b) Posterior urethral valve
- (c) הערכה של הילד עם הימטוריה
- (d) הערכה של הילד עם פרוטינוריה
- (e) תסמונת נפרוטית
- Minimal change disease
- Focal segmental glomerulosclerosis
- (f) תסמונת נפריטית
- Glomerulonephritis
- Post-streptococcal glomerulonephritis
- IgA Nephropathy
- Henoch-Schonlein purpura
- Hemolytic-uremic syndrome
- (g) זיהומים בדרכי השתן – קליניקה, אטיולוגיות שכיחות לפי גיל, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול אמפירי ומכוון.
- (h) Vesicoureteral reflux
- (i) Renal tubular acidosis – סוג 1 ו-2.
- (j) יתר לחץ דם- זיהוי, אנמנזה ובדיקה גופנית, אבחנה מבדלת, בירור וטיפול ראשוני וממושך.
- (k) כשל כלייתי חריף, אנדקציות לדיאליזה דחופה.

18. אנדוקרינולוגיה

- (a) קומה נמוכה, בירור אתיולוגיה, אנדקציות לטיפול ב Growth hormone
- (b) סוכרת סוג 1 – אבחנה, בירור מעבדתי, מצבי קיצון (היפוגליקמיה, היפרגליקמיה ו DKA – אבחנה וטיפול), עקרונות הטיפול הבסיסי בסוכרת סוג 1.

- (c) סוכרת מונוגנית MODY (בסיסי)
- (d) הפרעות בבלוטת יותרת הכליה (אדרנל) - Congenital Adrenal Hyperplasia – להכיר את הקליניקה, בירור וטיפול בחסר 21 β -hydroxylase, ובצורה בסיסית על 11 β -hydroxylase ו-17 α -hydroxylase.
- (e) Cushing Syndrome – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, אבחנה מבדלת, טיפול.
- (f) תת פעילות ויתר פעילות של בלוטת התריס, תת פעילות מולדת, סקר יילודים בהקשר של תת פעילות של בלוטת התריס.
- (g) היפופיטואריזם - Hypopituitarism - קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, אבחנה מבדלת, טיפול.
- (h) התבגרות מוקדמת ומאוחרת: סיבות, בירור וטיפול.
- (i) דיאבטס אינסיפידוס ואניורזיס – אבחנה מבדלת, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול.
- (j) היפוהיפרפאראטירואיד, משק הסידן והזרחן וויטמין D.

19. מערכת העצבים

- (a) הערכה נוירולוגית כולל בדיקה נוירולוגית לפי הגיל
- (b) פרכוסים (כולל פרכוסי חום, תסמונות פרכוסיות, אפלפסיה, מצבי חירום הפרכוסים).
- (c) הידרוצפלוס – חסימתי ולא חסימתי, אבחנה מבדלת, בירור וטיפול.
- (d) כאבי ראש
- ראשוני** (Migraine, Tension-type headaches (TTH), Cluster headaches).
- משני** (Intracranial pressure (ICP) מוגבר, Pseudotumor cerebri - PTC, גידולי מח, מחלות זיהומיות – מנגיטיס/אנצפליטיס).
- (e) מחלות דה-מיינלטיביות של מערכת העצבים המרכזית - Acute, Multiple sclerosis, disseminated encephalomyelitis.
- (f) מחלות נוירו-קוטנאיות - Neurofiromatosis and Tuberos sclerososis.
- (g) Cerebral Palsy (אתיולוגיה, קליניקה).
- (h) היפוטוניה - אבחנה מבדלת כולל:
- spinal muscular atrophy
  - מחלות עצבים פרפריה (כולל Bell's palsy, Guillain–Barré syndrome).
  - מחלות סינפסה כולל מיסטניה גרביס.
  - מחלות שריר כולל דושן וביקר.

20. עיניים

- (a) זיהומים בגלגל העין Orbital and Peri-orbital cellulitis – אטיולוגיה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול.
- (b) דלקת בלחמית העין.
- (c) רפלקס אור אדום: "עין לבנה" אבחנה מבדלת כולל רטינובלסטומה, קטרקט, coloboma.

21. אוזניים

- (a) מחלות האוזן התיכונה.
- (b) מסטואידיטיס חריפה - Acute mastoiditis.
- (c) מחלות אוזן חיצונית.

22. עור

- (a) פריחות בעור – מקולרית, פפולרית, שלפוחתית.
- (b) מחלות תפרחת בילדים (תפרחות וירליות)
- (c) זיהומי עור- צלוליטיס, אמפטיגו – אבחנה וטיפול, אטיולוגיה שכיחה.
- (d) חיתולית נמקית - Necrotizing Fasciitis – קליניקה, בדיקה גופנית, בירור מעבדתי והדמייתי, טיפול.

- (e) Staphylococcal Scalded Skin Syndrome - קליניקה, בדיקה גופנית, בירור, טיפול.
- (f) תסמונת סטיבנס-ג'ונסון - קליניקה, בדיקה גופנית, בירור, טיפול.
- (g) אריתמה נודוזום – אבחנה מבדלת.
- (h) תפרחת חיתולים

23. הנחיות קליניות

- גסטרואינטריטיס חדה בילדים בישראל 2015
- אבחון וטיפול בדלקת לוע חדה הנגרמת על ידי GAS בילדים- 2018
- אבחון וטיפול בזיהומים חיידקיים חדים של העצמות והמפרקים בילדים – 2019
- תדריך חיסונים המעודכן – (לוח חיסוני השגרה בגיל הילדות 2018, והוראות כלליות לחיסונים בדגש על : טיב התרכיבים, גיל החיסון השגרתי, הוריות לביצוע החיסון, הוריות נגד ואזהרות כלליות, תופעות לוואי).
- אבחון וטיפול במחלקה לרפואה דחופה (מלר"ד) בתינוקות עד גיל 3 חודשים עם חום- 2018.